

Gheorghe Stanomir

Greva lui Tănase

(prima publicare în „Curentul“ din München, anul LII nr. 5938, septembrie 1980, pag. 2)

Titlul ales pentru această scurtă prezentare va produce stupefacție: în subsolul unei asocieri cu bonomia de grădină de vară bucureșteană pleznește însă din toate încheieturile o problemă ceva mai serioasă și mai complexă, care, iată, se hrănește tocmai din culisa invocată.

Fără a avea rezonanța publicistică a revendicărilor muncitorești de la sfârșitul acestei veri din Polonia, există din februarie 1979 și în România o mișcare sindicală independentă. Capii ei au fost desfiiți cu conștiințiozitate umanist-socialistă: au fost băgați la zdup sau la psihiatrie, la fel cum s-a aflat că doi dintre animatorii grevei din Valea Jiului au fost găsiți morți la margine de drum, iar miliția și procuratură nu pot elucida o asemenea crimă bizară, o replică a obiceiurilor pe care le știm tipice pentru așa-numitele „republici bananiere - Bananenrepubliken” din America Latină!!!

Ar fi asta o explicație pentru dese vizite prezidențiale ale cuplului Ceaușescu în aceste țări?

Nu este vorba aici de originea noastră comună, noi care cu toții latini, ne tragem din republicile Romei trecute, ci de un aspect suplimentar, care dezvăluie elementul levantin al acestei situații: în țară, PCR-ul evită orice raportare la situația actuală din Polonia¹ prietenă și catolică și afirmă pur și simplu că în România s-ar fi luat, științific, toate măsurile pentru a preîntâmpina asemenea seisme social-politice. Să se fi uitat că același era afirmat cu încăpățănare și la Varșovia, cu câteva săptămâni în urmă? Culisa e mult mai nerușinată, pentru a o nu numi de-a dreptul absurdă: cine și l-ar fi putut închipui astăzi pe Lech Walesa internat la psihiatrie? Ori, aceasta este situația elucidată de Amnesty International pentru România. Cât despre ce se va putea întâmpla mâine, evit intenționat orice prognoză.

De unde vine atunci aluzia la marii noștri creatori Maria sau Constantin Tănase? Ei, aici-e-aici!!!

Aparatul polițienesc de partid și de stat își dovedește faptic lipsa de creativitate și se lasă între timp reprezentat de o serie de scriitori, pe care i-aș numi, foarte patrioți. Ei sunt raportabili într-un sistem de referință de sorginte naționalist-socialistă respectiv neo-sămănătoristă. Iată o recoltă bogată (cel puțin în această privință, colectivizarea dă roade!) a Fondului Literar. Căci, mai există, desigur, și alți scriitori, dar aceștia ... tac, deocamdată.

E clar. Alibiul sovietic funcționează din plin. Cum cei din țară se aclimatizează continuu cu acest prezent atât de puțin mioritic, îmi amintesc cu duioșie de orele de română din vremea liceului, despre Nicolae Bălcescu, de exemplu. N-a deschis el pentru epoca modernă a culturii noastre această cumplotă breșă, care îți permite, însă,

1 Scânteia din 11 septembrie 1980.

să exiști integru, fără a te supune formelor de disciplinare politică și postfanariotă? Care e diferența față de fenomenul acesta la ruși sau la nordici? Unde sunt, totodată, limitele occidentului, în acest deceniu al optulea? Pentru ca această substanță adânc dramatică, ba chiar tragică, să nu devină, pe fondul original naționalist și așa-zis socialist, trivială, ca el însuși, e nevoie de un imperativ masiv, care să susțină filonul angajat și realmente critic, în așa-zisa epocă a destinderii europene, pe care Bălcescu a intuit-o în anti-rusismul său.

În secolul nostru se cere un alt tip de radicalitate intelectuală. Occidentul nu are voie să devină numai o alternativă de consum și de bunăstare materială pentru situația actuală a României, ci trebuie să marcheze în același timp atât perenitatea, cât și constința sistemelor valorice dezvoltate și practicate de pluralism, pentru a putea contribui într-un viitor, să sperăm, descătușat, la o revitalizare culturală autentică a ceea ce azi este în mare parte castrată sau încleiată cu lipici mic-burghez, în rău mirositorul vâsc sociali-cultural, îndreptat, de fapt, spre înapoi.

Gestul lui Virgil Tănase nu a realizat, în cele din urmă, ca cererile îndreptățite să fie satisfăcute, cererile care îl declanșaseră. Mulți occidentali mai c-ar vrea să le ia de scorneli, după cum îi asigură cu perseverență Bucureștiul, respectiv reprezentanții lui dintre noi, cei plecați. Această *revoltă afișată* are însă valoare de model, arătând în ce măsură un intelectual (de data aceasta, regizor și scriitor) nu produce doar pe linie estetică, ci încearcă, totodată, să-și folosească popularitatea, pentru a zdruncina alura comodă a conștiințelor refulate (deh, destinsed!!!) ale confrăților de breaslă din apus.

Există natural și un risc, care i-a motivat pe mulți să urmărească totul comod și din fotoliu, la televizor și un șpriț. Ceaușescu și poporul. Ceaușescu la Paris. Iar poporul?

Dar dacă faci ca Virgil Tănase? Mulți nu-și mai pot scoate clapele ideologice fără aprobarea vizitiului (egal de ce culoare ar tot fi el) și te pot crede în ultimă instanță nebun de legat. Vezi dară ce bine fac tovarășii că-i internează pe cei care gândesc astfel, dar care mai respiră aerul tare al patriei lor din răsărit. De ce să existeo formă perfect tehnizată de poliție numai pentru hăbăucii societății de consum? Sau „*o umbrelești, dom'le!*” ar comenta, cu un zâmbet șmecheros veșnicul nostru Cațavencu, după ce va fi aflat ce li s-a întâmplat unor confrăți de-ai noștri bulgari într'exil, la Paris și la Londra.

Iulie 1980. E bine să ni se aducă aminte de *tezele din iulie 1971*. Fain deceniu.

Textele pe care le publicăm mai jos² au valoare documentară. Se pare că în unele cazuri n-au putut fi transmise integral publicului larg. Pentru a înlesni o pătrundere cât se poate de plenară a informațiilor și a sprijini activitatea acestui patriot angajat, alcătuiesc la sfârșitul acestei scurte prezentări o listă selectivă a aparițiilor artistice și publicistice ale lui Virgil Tănase, o lista incompletă..

Volume:

Portrait d'un homme a la fauxdans un payasage marin - Paris, Flamarion 1976.

Le Dossier Paul Goma. L'ecrivain face au socialismedu silence Paris, Albatros 1977 (=Cahiers de l'Est, vol.2)

2 Scrisorile din 4 și 8 iulie 1980, cu un post-scriptum privind soarta părintelui Gheorghe Calciu-Dumitreasa.

Apocalypse d'un adolescent de bonne famille - Paris, Flammarion 1980 (roman).

Interesante ar fi arhivele securității privind cenaclurile din București, începând din 1976.

The Tanase Problem, în: Index of Censorship, vol. 5. nr. 2, Summer 1976, pag. 57/60.

Les Nouvelle Litteraire, 21. 10 1976.

The International Herald Tribune, 25.01.1977.

Les Nouvelle Litteraire, 27. 01 1977.

Regie, „*Visul*” de D. R. Popescu, stagiunea a treia, Teatrul Națiunilor, Tânăru teatrului internațional.

Interviu cu Paul Goma, 26.02.1977, transmis la „Europa Liberă”.

Un nou scriitor contestatar, Limite (Paris) din 23.03.1977.

Semnatar al Apelului Comitetului francez pentru apărarea Drepturilor Omului, aprilie 1977.

Scrisoare către Paul Goma, Europa Liberă, în: Limite (Paris) din 24/25 sept.1977.

Bienala disidenților. Veneția. Noiembrie 1977.

L'Express, 6.02.1978.

În luna iulie 1979, contribuții și comentarii în *Le Quotidien de Paris*, *Le Matin*, *Le Monde*, *L'Express*, *Liberation*.